

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamez številke po 7 kr.

Naročnino in oznamila (inzerate) vsprejema upravništvo in ekspedicijski v
„Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedeelj in praznikov, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 30.

V Ljubljani, v sredo 6. februvarija 1895.

Letnik XXIII.

Možje znanosti in umetnosti.

Na Nemškem proti znani predlogi proti uporabi velika nevarnost. Med desedanjimi zagovorniki je bilo mnogo kretkih možičkov, ki nimajo sicer nobenega spoštovanja do verskih stvari, ki pa radi uporabljajo tudi vero, da bi si ohranili lepi mir v svojem posestvu. Zoper socialiste gremo, se je čulo in tako so vzajemno šli katoličani, protestantje, pa tudi popolni materialisti, brezverci in ateisti. S kakšno pravico, niso premišljevali. Med debato se je pa jelo jasni, da se gre pri predlogi za precej več, nego da se vsako leto nekaj socialističnih voditeljev vtakne v luknjo. Zavedni krščanski možje so pri vsaki priliki pokazali, da smatrajo to predlogo za obrambo pozitivne vere, da ž njo torej država prične odmetavati svoj brezverski značaj. To se je videlo pri razgovoru o dvoboju, koder so vzlasti katoliški poslanci zahtevali, naj se kaznuje tudi tisti, ki bi branil dvoboj. Seveda so propadli. Sedaj se pa čuje, kakor poročajo nekateri časopisi, n. pr. „Voss. Ztg.“, da se možje znanosti in umetnosti razvijejo nevarnost, v kateri se nahaja njihova brezverska svoboda v šoli, knjigah, olikah in kipih in zato se bodo sedaj ustavili imenovani predlogi. Ta novica kaže, da se čutijo krive. Preje in gorje nego socialisti so že taki možje znanosti in umetnosti izpodkopavali lastninsko pravico, zakon, vero v teoriji in — praksi. Zato imajo le prav, da čim najpreje zlezejo s sodnega stola, od koder hočejo k poginu obsoditi — socialistično pošast.

Kranjski deželni zbor.

(X. seja dne 5. febr. 1895.)

Deželni glavar Oton Detela otvori sejo ob 1/11. uri. Razna poročila deželnega odbora se izročijo finančnemu in gospodarskemu odseku.

V imenu finančnega odseka poslanec Klun poroča o napravi zavoda za gluhoneme in slepe otroke na Kranjskem. O tem nameravanim zavodu se je že mnogo bavil deželni zbor. Po prvem načrtu bi skupni troški znašali 186.000 gld. Ker bi bili ti troški za zgradbo razmeroma visoki, naročil je deželni zbor minolo leto deželnemu odboru, naj da ta načrt po večšakih pregledati in predelati tako, da se bodo stavbeni troški znižali, a da bo vendar poslopje ugaajalo svojemu namenu.

Deželni odbor je poslal načrte in proračune najprvo v Gradec. Ondotni strokovnjaki so odobrili načrte, toda proračunov niso mnogo znižali. Deželni odbor je vprašal še arhitekta Waidmanna v Zagrebu. Ta je bil pripravljen izdelati podroben obris, po katerem bi zgradba stala k večjemu 115.000 gld. Med tem časom pa je deželni stavbeni urad po inženjerju Hraskeu izdelal nov načrt, po katerem bi vsa zgradba stala 136.000 gld., torej bi bila za 50.000 gld. cenejša, kakor po prvem načrtu. Ta drugi načrt, o katerem sta se prav povoljno izrazila stavbeni urad deželne vlade in zdravstveni svet, je primeren namenu, zato ga je finančni odsek načeloma vsprejel. Ker pa so med tem bratje Koslerji ponudili svoj (Cekinov) grad poleg Šiške za primerno ceno, in bi se morda s potrebnim dozidanjem in popravo tega gradu moglo precej troškov prihraniti, predlaga finančni odsek, naj deželni stavbeni urad pregleda to poslopje ter poroča, ali in kako bi se moglo predelati za nameravani zavod. Zato finančni odsek stavi naslednje predloge:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželnemu odboru se naroča:

1. Da naj da po deželnem stavbenem uradu pregledati Cekinov grad (Leopoldsdruhe) ter se prepriča, ali bi se dal predelati kot zavod za gluhoneme in slepe otroke;

2. da v slučaju pripravnosti njegove poizvé od lastnikov, za koliko bi ga hoteli v ta namen prodati deželi. Ob enem naj se dogovori z mestnim zastopom ljubljanskim, ali bi ga dežela in mesto ljubljansko ne kupila skupaj?

3. da naj da v slučaju pripravnosti njegove po deželnem stavbenem uradu pripraviti načrt in proračun za eventualno priredbo, oziroma prezidanje in dozidanje njegovo v zavod za gluhoneme in slepe otroke ter da o vsem poroča deželnemu zboru v prihodnjem zasedanju, oziroma stavi potrebne predloge;

4. ako bi s Cekinovim gradom nič ne bilo, naj se zavod za gluhoneme in slepe otroke gradi po drugem spremenjenem načrtu deželnega inženjerja Hraskega, toda s tem pogojem, da stavbeni troški ne presegajo proračunjenega zneska 120.000 gld., oziroma 136.000 gld.;

5. razven tega se pa deželnemu odboru tudi še naroča da naj vpraša vladu, ali bi bila morda ona pripravljena, ustanoviti, sezidati in vzdrževati zavod za gluhoneme in slepe otroke, toda brez vsakaterih deželnih prispevkov.

Posl. Hribar, Povše in Luckmann toplo priporočajo prve tri predloge, ki so bili tudi vsprejeti.

Posl. Klun dalje poroča o vlogi upravništva Glavarjeve bolnice v Komendi za nakup zemljišča za ondotno bolnico ter v imenu finančnega odseka predlaga:

Dež. odboru se naroča:

a) da dogovorno z vladu iz Glavarjevoga zaklada nakupi hišico z vrtom tik Glavarjevoga poslopja v Komendi za eventualno zgradbo stanovanja zdravnikov in bolnišničnih strežnikov;

b) da preiskuje, ali bi se ne dalo sedanje zdravilno stanovanje prirediti kot bolnišnica z 12 do 14 postelj za revne domače bolnike, ki nimajo pravice

LISTEK

Ivan pl. Zajc.

Iz Zagreba, 2. febr.

1. Dne 1. februvarija t. l. je preteklo 25 let, odker je prišel skladatelj Ivan pl. Zajc v Zagreb ter se tukaj stalno nastanil.

To petindvajsetletnico, pa ob enem tudi petdesetletnico umnega skladatelja bodo svečano proslavili na slovanskem jugu vsi krogi, katerim je petje in glasba mila in draga. A če kdo, zaslužil je gotovo genislui maestro Zajc, da se ga južni Slovani spomnimo, saj je on na slovanskem jugu brez dvojbe prvak na tem polju ne samo po številu največ tudi po muzikalnej vrednosti svojih proizvodov. Petindvajset let je, kar živi v Zagrebu in zdaj dogotavlja že svoje 872. delo, namreč hrvatsko opero „Armando“. Seveda mnogo njegovih del nam ni poznatih radi zamršenih naših umetniških odnošajev, druga pa so zopet postala prav narodna ter se slišijo pri vsakej muzikaličnej produkciji.

Ivan pl. Zajc se je narodil 1. 1834. meseca 3. avgusta na Reki. Oče mu je bil Čeh kapelnik vojaške godbe. Ivan je pokazal že v prvej mladosti mnogo dara za glasbo ter je koncertiral že v svojem šestem letu pred občinstvom svojega rojstnega mesta na goslih in glasoviru; in ko mu še ni bilo

10 let izvajali so njegovo ouverturo v ondotnem gledališču z velikim slavljem. V svojem 12. letu — 1846 — je napisal že opero „Marijo Terezijo“. Oče njegov ni bil zadovoljen, da mu sin postane glasbenik in tako je moral ta dovršiti celo gimnazijo, da se je mogel podati na glasbene nauke v Milan. Tukaj je bil najdarovitejši učenec konservatorija ter je dobil vsako leto srebrno svetinjo v znak priznanja. Občinstvo ga je jako cenilo, ker je imelo večkrat priložnost poslušati njegove proizvode, a posebno še je vspel l. 1855, ko se je izvajala njegova opera Tirollese, za katero je med vsemi učenci napisal najboljšo glasbo.

Leta 1855 je dovršil svoje nauke ter se povrnil na Reko. Ker mu je umrl oče, hotel se je povrniti v Milan, kjer mu je bilo namenjeno mesto pri Scala gledališču. Te službe pa ni prevzel radi rodbinskih zadev nego je sprejel mesto kapelnika na Reki. Tukaj je deloval od l. 1856 do 1862. Skladal je marljivo ter napisal tudi veliko opero „Amelijo“, ki se je izvajala z velikim uspehom. Komaj je ozdravil od teške bolezni, podal se je na Dunaj, kjer je imel s početka mnogo težav, kajti med nemškim svetom še ni bil znan. Dobil je sicer mesto na „Conservatoriju Polihymnia“, ali ni bil srečen z veliko opero „Amelijo“. Ni se niti pela, zato se odloči za sestavljanje lahkih operet, katere so Dunajčani rajše poslušali.

Ko je bil star 21 let, zložil je kot učenec glasbenega zavoda v Milanu opero „La Tirolese“ in to je bilo že njegovo 79. delo. Tri leta kasneje, ko se je bil povrnil že na Reko, je dovršil kot svoje 122. delo opero „Adelia“ in kmalu zatem 124. delo „Nevesto Messinsko“, obe v 4 djanjih. Leta 1859 zložil je na Reki opero „Amelijo“, s katero ni mogel, kakor smo že omenili, na Dunaju vspeti. Od tega časa je zložil na Dunaju lepo število oper in operet, ki so se prav pogostoma pele ter bile Dunajčanom posebno všeč. Zname so pa sledeče: „Sjajni ples“, komična opera v treh djanjih, izdana l. 1863; potem pa so izšle hitro po redu komične opere „Momci na brodu“, „Ficli-Pacli“, „Lazzaroni v Neaplju“, v 1 djanju, potem „Veštica Boissijska“ v treh djanjih, ter operete „Ponočnjak“, „Dvoje brače“, „V novem svetu“; potem zopet komične opere „V Meko“, „Rendezvous na Švicarskem“, „Okrožni sod“, „Somnambule“, „Mojsterski strel v Pottensteinu“, „Plen Sabink“, „Dekliške sanje“; leta 1869: „Mlada garda“ opereta v 1 djanju, „Princesa krasotica“, romantična komična opera v 3 djanjih, „Večer pred svatbo“, opereta v 1 djanju, „Vragovo zabavno potovanje“, komična opera v 3 djanjih, „Noč v Kairi“ komična opera v 1 djanju in „Mojster Psif“ tudi komična opera v 1 djanju.

(Konec sledi.)

do Glavarjeve ustanove, v katerem slučaju naj se daruje nekaj hišne oprave iz stare dež. bolnice;

c) da o vsem tem, kakor tudi o nastavi lastnega zdravnika poroča dežel. zboru v prihod. zasedanju.

Posl. Kersnik naglašja, da je dež. odbor že več let to preiskoval in doslej nič definitivnega nasvetoval. Če se sprejmo predlogi fin. odseka, je vprašanje vsaj za jedno leto odloženo, zato predlaga:

a) Dogovorno z vlado se zgradba stanovanja za stalnega zdravnika na Glavarjevem zavodu v Komendi in opravo dveh bolniških sob že letos izvrši.

b) mesto stalnega zdravnika v Komendi naj se takoj razpiše z letno plačo 1000 gld.

Ti predlogi so bili sprejeti z večino glasov.

Za popravo Božjega Groba pri Grmu poleg Novega mesta se dovoli 200 gld. s pogojem, da se dež. odbor prepriča o namenu primerni popravi in naroči prosilcu, naj se s prošnjo za podporo obrne tudi na centralno komisijo za raziskavanje in ohranjanje umetnih in zgodovinskih spomenikov na Dunaju. (Por. dr. Žitnik.) (Konec sledi.)

Doklada na pivo.

(V deželnem zboru govoril poslanec Klun.)

Predlog glede deželne naklade na pivo je gotovo najvažnejši v letošnjem zasedanju deželnega zbora, ker je namenjen odpreti nov vir redkih deželnih dohodkov, da nam bode mogoče pokrivati redne troške.

Če primerjamo zadnje tri proračune deželnega zaklada med seboj, vidimo, da je l. 1893. redno pokritje presegalo redno potrebščino za 104.610 gld. l. 1894. za 43.813 gld. in l. 1895. za 87.791 gld. Ali to je le še letos mogoče, ko imamo za deželni posojilni zaklad še državni donesek 127.227 gld. S prihodnjim letom pa ta redni donesek odpade ter se vsled tega tako znižajo redni dohodki da ne bodo več zadostovali za pokritje redne potrebščine tudi v tem slučaju ne, ako bi ta ostala, kakoršna je.

To pa ni pričakovati, vidimo marveč, da redna potrebščina od leta do leta raste. Samo pri šolstvu se redni troški za učiteljski pokojninski in normalno šolski zaklad povikšujejo za 15.000 gld. do 16.000 gld. na leto, pri deželni bolnišnici in blaznici pa se bodo vsled čedalje večjega števila bolnih in blaznih in vsled novih služb, ki jih bode treba v obeh deželnih zavodih ustanoviti redni režijski in administrativni troški tudi povikšali za okroglih 15.000 gld. Če soštejemo prej omenjeni odpadek državnega doneska in pomnožitev ravno kar imenovanih rednih troškov v skupnem znesku 30.000 gld., pomnožuje se redna potrebščina za okroglih 157.000 gld., katere bode potreba pokriti z rednimi dohodki, in pri tem nam še skoraj prav nič, ali le čisto malo preostaja za izredne troške, ki se pa tudi od leta do leta množe za zboljševanje zemljišč, uravnavanje vodá, osuševanje močvirja, zgradbo hudournikov, za vodovode, vodnjake, ceste itd.

Vsled tega nastane jako resno vprašanje, kje in kako naj dobi dežela toliko novih dohodkov, da bode mogla pokrivati svojo redno potrebščino?

Nekateri so brž pripravljeni z odgovorom. Pomnožite deželno naklado na direktne državne davke!

Povikšanje deželne naklade na direktne davke je gotovo najložje in najpriložnejše sredstvo pomnožiti deželne dohodke, ker družega ni treba, kakor storiti dotični sklep in potem c. kr. davkarijam naročiti, da naj za naprej od vsacega gol-dinarja toliko in toliko več pobirajo za deželne namene.

Ali preden to storimo, treba je vprašati, ali je sploh mogoče povikšati deželno naklado in se tako povikšanje strinja z razumnim, pravičnim in poštenim deželnim gospodarstvom?

Praviloma velja načelo, da za skupne reči po svojih močeh skladajo vsi, ki jih rabijo. Deželne naprave so pa namenjene za vse deželane brez razločka; šole so vsem pristopne, ceste vsem namenjene, dobrodelne naprave bolnišnice, sirotišnice, ustanove, vodovodi itd. vsem odprte.

Zato bi morali tudi vsi, vsak po svoji moči donášati k stroškom, s katerimi se izdržujejo deželne naprave. To se pa ne godi, ako nabiramo dotične stroške zgolj le po deželni nakladi na direktne davke ker v tem slučaju vse breme zadeva le nje, ki davke plačujejo. Oni pa, ki nič cesarskega davka ne plačujejo, so prosti deželnih bremen, dasi so deležni vseh deželnih naprav.

Nikar pa ne mislite, da so to le zgolj delavci, ali revnejši ljudje, ne, ampak tudi bogatini, ki žive od svojega bogastva, od obresti naloženega denarja katerim se ni treba truditi za vsakdanji kruh, ampak se le radujejo in uživajo kar njih srce poželi.

Pa tudi mnogo takih je brez vsakere deželne naklade, ki sicer plačujejo cesarske davke. Po § 75 občinskega reda so namreč oproščeni vseh občinskih in dosledno tudi deželnih naklad vsi dvorni, državni in deželni uradniki in služabniki, vsi uradniki in služabniki javnih zavodov, vsi vojaški ljudje, njihove vdove in sirote od svoje službene plače, od pokojnine, od provizije, od podpore za otroke in od miloščine če jim je katera teh reči dovoljena po službi. Dalje dušni pestirji in učitelji od kongrue in ljudje ki v občini ne živé od tistih prihodkov, ki jih ne vlečejo ne od premičnega posestva ne od kakega obrta v občini.

Nikakor toraj ni pravično, deželne stroške poravnnavati le z deželno naklado na direktne cesarske davke. (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. februarja.

Govori škofov o sedanjih šolih. Zadnje dni so liberalni listi zopet pogrevali znano frazo, da pri nas v Avstriji zadostuje tudi verskem oziru sedanje zakonito šolstvo. Povod zato so jim dali nekateri škofje, ki so se po deželnih zborih oglasili pri razpravi o šolstvu. Tako je v šlezijem deželnem zboru priporočal kardinal Kopp, da se pomnoži število šolskih ur za veronauk. V ta namen je dokazoval, da se to tudi po sedanjem šolskem zakonu lahko zgodi. Sedaj pa je bil takoj ves liberalni Izrael po koncu, češ da je kardinal Kopp izjavil se za sedanjí šolski zakon. In ko sta dolenjeavstrijska škofa kardinal Gruscha in dr. Rössler izrazila se pohvalno, da deželni zbor tako blagohotno uvažuje zahteve katehetov, precej so zopet židovski listi pisali te besede v prilog moderni šoli. — Toda to veselje se je liberalcem kmalu skalilo, ko so namreč pomislili, da so škofje glede šole v svojih govorih povdarjali, da ne odstopijo od svojega načelnega stališča. „N. Fr. Presse“ zato že svari svoje somišljenike, naj bodo pazljivi, da sedanja taktika škofov proti obstoječim zakonom ne bo več škodovala, nego poprejšen očiten boj. Liberalnim pisarjem se vidi, da nimajo nobenega pojma o nalogi katoliške cerkve in o njenih pravicah.

Nemški šulferajn in avstrijska prvoštolnica. Liberalni očetje dunajskega mesta so dovolili nemškemu, ali bolje ponemčevalnemu društvu „Šulferajn“ 2000 gld. na vsacih tri let. Krščanska stranka je odločno protestovala proti ti podpori. Mi pa menimo, naj si tudi naši poslanci dobro zapomnijo take slučaje, da se bodo vedeli ravnati, kedar bo zopet dunajsko mesto zahtevalo kaj milijonov. Liberalcem se ne sme prepustiti uprava družega premoženja, nego njihovega vlastnega. To je nauk iz te prigodbe.

Tehnika. N. Fr. Pr. piše v svojem vtorkovem uvodniku o zadnjih umorih na Dunaju in slika z židovsko natančnostjo, kako hudo je človeku živeti v velikem mestu v vedni smrtni nevarnosti. Vedno naraščajočim hudodelstvom išče vzrokov, išče leka. Seveda vse to tudi najde. Vzrok tem žalostnim prikaznim je namreč ta, ker se z vedno popolnejšo tehniko hudodelstev ni enakomerno razvijala policijska tehnika. Ta tehnika na najpopolnejši stopnji je torej pravo zdravilo proti množecemu se zlu. V tem medlem javkanju liberalne dunajske židinke in v njenem smešnem tavanju po vzrokih, beremo najgorjo obsodbo naše brezbožne dóbe. Dalje nego do policije liberalcev ne pride, kadar se razgovarja o varstvu javnega blagra. Da, prijateljica N. Fr. Pr., treba je popolnejše tehnike, toda najpreje tehnike v nramnosti, kateri pravimo značajnost in krepčnost, in tehnike v vzgoji. Treba je krščanske tehnike v javnem in zasebnem življenju; vsa državna uredba mora biti tehnična šola za to najpotrebnejšo tehniko.

Katoliška stranka na Ogerskem, ki se je komaj porodila, mora že z vso silo nastopati v volilnem boju. Dosedaj je propadla s svojim kandidatom v Duna-Szerdahely proti min. pravosodja Erdelyi-u; katol. kandidat je dobil 425 glasov. Minister notranjih stvari Perczel bo skoraj gotovo tudi izvoljen. Vse pa kaže dozdej, da propade pri volitvi v Čakaturnu naučni minister, madžaron

Wlasič, seveda, če bi na Mažarskem vladalo le količkaj pravicoljubja. Katoliška stranka bo s svojim bojem zanesla svoje ideje med ljudstvo in če tudi pri volitvah propade, vzgoja v ljudstvu bo ostala.

Srbska banka. Poleg srbskih nebes in srbskega boga, ki ga že zdavnej imajo Srbi, hočejo imeti tudi svojo lastno srbsko banko — in sicer v Zagrebu. Akcijskega kapitala nameravajo nabrati tri milijone in sicer 1.020.000 gld. takoj, v treh letih 480.000 gld. in konečno — iz vsakoletnega dobička toliko, da se bo dobil še poldrugi milijon. Že to je nesmisel. Denar za akcije pa mislijo pobrati tudi iz svojih šolskih zakladov zato menda, ker jim je šola zadnja reč. Lahko pridejo na jedenkrat ob šole in ob banko. To ozkosrčno strankarsko podjetje, ki hoče tudi v gospodarskem obziru popolnoma razdeliti razkoluike od katoličanov, se v hrvatskih listih različno presoja. „Agr. Tagbl.“ pravi najprimerneje, da je govorjenje o tolikem akcijskem kapitalu navadna baharija in primerja celo stvar v to-le šaljivo dogodbo: Oče vpraša sina, kateremu je naročil naj polovi miši: koliko si jih že vjel? — Sin (kažóč na jedno, ki leta po sobi): ko to vjamem in še jedno, bom imel dve.

Samodržstvo v Rusiji. Ruski car je zemstvom, ki so se mu prišli poklanjat brez ovinkov izrekel mej drugim te le besede: „Znano mi je, da se je zadnji čas v zemstvenih zborih slišalo več glasov, ki so se dali zapeljati abotnim sanjam, naj bi se zastopniki stanov udeleževali samodržstva kakor ga je branil moj nepozabni rajni oče.“ Navzoči so pritrdjevali tem besedam, kar pa seveda še ne dokazuje, da so bili zadovoljni, kakor tudi hvala vseh listov ne spričuje, da vsi tako mislijo, kot se mora pisati. Sicer se kar kratko malo izhajanje lista prepove, kakor se je zgodilo prav zadnje dni časopisu „Ruskaja žiznj.“

Japonci in Kitajci. V zadnji bitki pri Waj-haj-waj-u so Kitajci izgubili 2000 mož. Kitajcem ne kaže družega, nego čim najpreje skleniti mir, kar tudi svetujejo evropske velevlasti.

Cerkveni letopis.

Okrožnica Leona XIII. po božji previdnosti papeža, ki priporoča ustav za razširjanje vere.

Castitim bratom, patrijarhom, primatom, nadškofom, škofom, in drugim ordinarijem, ki žive z apostolskim sedežem v miru in zvezi. Papež Leon XIII. Častiti bratje! Pozdrav in apostolski blagoslov! Kristovo ime in kraljestvo vedno dalje med ljudstvo razširjati ter v zmoti tavajoče in ločene v naročje Cerkve vabiti in nazaj prizivati, je po Našem spoznanju z jedne strani glavna dolžnost vrhovnega dostojanstva, ki je imamo, na drugi strani pa Nas je apostolska ljubezen priganjala, da smo že zdavnej na to obračali Svojo skrb in delovanje. Zato nismo nikdar jenjali misijone, kateri s svojim delovanjem v prvi vrsti razširjajo luč krščanske modrosti med tavajočimi v zmoti, braniti in množiti ter med katoliškimi narodi pomočkov nabirati in pošiljati, da jih vzdržimo. Storili smo to zlasti v tretjem letu Našega vladanja, ko smo izdali okrožnico „Sancta Dei civitas“, da bi naklonili veličastnemu ustavu za razširjanje vere obilnejšo dobrohotnost in radodarnost katoličanov.

Pokazali smo tedaj, iz kako majhnih početkov se je oni ustav v kratkem razvil do tako ogromnega obsega, in kako pohvalno so se o njem izrekli in s kakimi zakladi odpadkov so ga odičili Naši svetli predniki Pij VII., Leon XII., Pij VIII., Gregor XVI., Pij IX.; opozorili smo tudi, kako znatna podpora je zato dotekala na vesoljnem svetu misijonom ter da je še obilnejše pričakovati. Naše opominjanje ni imelo z božjo pomočjo neznatnega uspeha, ker vidimo, da tudi v zadnjih letih to velezaslužno delo narašča vsled pozivanja škofov in vabilu primerne radodarnosti vernikov. — A oglašja se nova in nujnejša potreba, ki zahteva še v večji meri zanimanja in dobrotne roke krščanske ljubezni in naj vašo skrbno gorečnost, častiti bratje, poveča.

Zakaj kakor veste, zdelo se nam je, da prav služimo sklepom božje previdnosti, ko smo izdali lani v rožniku apostolsko pismo „Pracelara“, s katerim smo ljudstvo povsod poklicali in pozvali k jedinsti krščanske vere, saj je naša najiskrenejša želja nekoliko pospešiti, da se izpolni obljuba božja, po kateri bode „jeden hlev in jeden pastir“.

V tem pa ste iz Našega apostolskega pisma, ki smo je izdali nedavno o ohranjenju in varstvu

vshodne cerkve, razvideli, da nam je zlasti pri srečanju vshod in ondodne iz mnogih vzrokov odlične in častljive cerkve.

Iz istega pisma so nam znane tudi naredbe, katere smo po posvetovanju s patrijarhi onih ljudstev spoznali za namenu najprimernejše. Ni nam neznano, da je vsa ta zadeva z velikimi težavami sklenjena, če tudi seveda Naša moč ni zadostna, da bi jih zmogla, stavimo pri vsem tem pogumno vse svoje zaupanje, kakor je potrebno, v Boga. Zakaj oni, ki je v svoji skrbi za delo vspodbodel in nam dal začetek, podelil bode gotovo v svoji najvišji dobrotljivosti tudi moč in pomoč, da bode delo dovršeno; za to ga prosimo v goreči molitvi in opominjamo vse vernike, da isto delajo. Ker pa je vsekakor potrebno, da se pridruži božji pomoči, za katero zaupno prosimo, človeška, je prav, da obrnemo pozornost na ona sredstva, ki se zde najuspešnejša v ta namen. (Konec sledi.)

Socijalne stvari.

Pravice in častnost dela.

Spisal kardinal Manning. — Iz angleščine poslovenil J. G. (Dalje.)

Kakor gotovo veste, iznašli so l. 1743 perutni-často snovalnico, 1769 je sin onega, ki jo je iznašel, sestavil takozvani kapljčnik, 1777 so prišle statve za fino tkanje, 1769 vodni stroj, 1779 so sestavili iz teh dveh »mulo«, 1813 smo dobili velike statve, 1765 so dovršili parni stroj, 1811 so par vpregli v ladje, in 1824 so nastale parne železnice. To je še le jedna vrsta iznajdeb tistih, ki spadajo v bombažovo in volneno obrt; ta nenavadni napredek v strojih dovršil se je v dvaindvajsetih letih. K temu je prišel še velikanski promet po suhem in po vodi. In kaj je posledica vsega tega? Na prvi pogled bi človek mislil, da bi bilo moralo to vzeti delo neizmernemu številu rok.

M. Say, francoski narodni ekonom, pravi v svoji knjigi o narodni ekonomiji, opirajoč se na trditev angleškega tovarnarja, ki je imel petdeset let izkušnje, da je v desetih letih potem, ko so začeli rabiti stroje, bilo v tej obrti delavcev, predilcev in tkalcev več nego štiridesetkrat toliko kot tedaj, ko se je še na rokah predlo. Kakor pravi popis iz leta 1825, kaže, da se je takrat rabilo za prejo bombaža 20.000 konjskih sil, in da se je z vsako konjsko silo na strojih napredlo toliko preje, kolikor bi je bilo na rokah napredlo 1066 oseb. In če je to res, in ni dvomiti o tem, torej je preja s stroji samo v Lancashire-u leta 1825 vrgla toliko preje, da bi bilo treba 21.302.000 ljudi, da bi jo bili napredli na kolovrat. Toda poglejmo, kako je bilo pozneje; Brassey v jednom jako zanimivem nagovoru, ki ga je imel pred kratkim v socijološkem društvu v Norwichu je to-le izjavljaj; pravi: »Gospoda Bridges in Holmes trdita, da je prišlo leta 1833 (osem let pozneje, kakor pa podatki, ki sem jih navel) na vsako roko 112 vreten, dandanes jih pa pride 517. »Mulo« so tako izpopolnili, da se naredi sedaj več mere v desetih urah in pol, kakor prej v dvanajstih. Leta 1848 je imela ženska le dvoje statve, sedaj pa oskrbuje po štiri. Velike statve so udarile leta 1833 devetdeset do 122 krat; sedaj pa 170 do 200krat jedno minuto.« (»Plače l. 1873.« str. 39. Spisal Tom. Brassey, poslanec; Longmans 1873.) Velika piramida v Egiptu je rokodelsko svetovno čudo, in ne vemo, kake stroje so imeli, da so prenašali z njimi kamenje iz kamenolomov; vendar si lahko mislimo, kako ogromnega dela je bilo treba za to. Egipčani so se spominjali, kakor piše Herodot, s sovraštvom kraljev, ki so stavili piramide, in pripoveduje nam Herodot, da je veliko piramido delalo 100 000 ljudij dvajset let. Izračunili so pa, da bi z angleškimi parnimi stroji 36.000 ljudij preneslo iz kamenolomov isto množino kamenja in jo nagromadilo prav tako visoko, kakor je velika piramida, v osemnajstih urah. Če je to tako, imamo pa v tem dokaz, da se je v tem, ko je napredovalo delo, razvila umetnost in spretnost, da so se namnožile iznajdbe, in da se je kapital stvarjal na tako različne načine, da bi si tega nikdo ne bil mogel misliti. Tako se je torej stalno kopičila telesna sila, duševna sila, ročna sila in strojeva moč; in to je pravi kapital naše domovine, ne le denar.

5. Spoštujmo delo.

Razširimo si torej pojem kapitala in vvrstimo nanj vse kar sem našel — telesno in duševno in

ročno in strojevo moč, kar je vse izšlo iz dela. Torej, kot sem dejal prej, pravim, da moški posveti delu svojo telesno moč brez umnosti, kakor tudi mož, ki daruje svojo moč in deloma tudi svojo umnost, ali razven svoje moči vso svojo spretnost in umnost, ali deluje celó vednostno — taki možje, pravim, popolnoma zaslužijo ime poštenih delavcev; in če delujejo pošteno, to je, če rabijo svoje duševne in telesne moči v prid sebi in v prid svojemu bližnjemu, imajo po mojem pravico zahtevati, da se priznava v vsakem oziru častnost njihovega stanu in njihovega dela. Kar mislim, ne morem bolje povedati, kakor z besedami, ki jih navaja Brassey; in dasi je izbral prav te besede, to kaže, kako se Brassey sklada z mojo trditvijo. Navaja nekaj iz Ruskin-a, ki je nedavno pisal z veliko vnemo za delavce in sploh za vse, ki delajo, ter pravi, da »je nečesa treba nam vsem, in to je »spoštovanje.«

Ne vem, kaj bi moglo biti nečastnejega za človeka, kakor če misli, da ga ni večjega ne v nramnem, ne umstvenem oziru, kot je sam. Najmanjši človek na svetu je človek, ki misli, da ga ni večjega od njega. Kdor more s spoštovanjem vpreti oči v vzvišeno, kjerkoli je najde, in kdor je občuduje iz srca in zares, brez kapljice zavisti in brez najmanjše nevoščljivosti, ta je po mojem vreden, da ga imenujemo pravega delavca. »Torej«, pravi Ruskin, »to je moje mnenje in tudi večinoma mnenje vas delavcev, da je v spoštovanju prva moč in sreča življenja; spoštovanje vsemu, kar je čistega in lepega v vaši mladosti, kar je moškega in poštenega v življenju drugih. Zakaj kar je lepega pri živih in velikega pri mrtvih in čudovitega pri velikih duhovih, to ne more umreti. (»Plače leta 1873« str. 53, spisel poslanec Tom. Brassey, Longmans 1873.) (Dalje sledi.)

Slovstvo.

Družba sv. Mohorja.

Z Gorenjskega.

Pravijo, da sem »specijalist« v pridobitev udov družbe sv. Mohorja. Zato si dovoljujem sl. družbi povedati svoje mnenje.

Začenjam pa z našo »Slovensko Matico«, kateri bi želel v ponos naroda našega vsaj podesetiti tiste »rari nantes in gurgite vasto«. Sicer sem pa z veliko nevoljo danes odložil iz rok »Knezovo knjižnico«, ko sem prebral »Gospoda Lisca«. Prašati ni treba zakaj, ker sam rad povem. Ze zdavnej ni niti »Slovenska Matica« niti družba sv. Mohorja prinesla take povesti, kot je ta. In ta krasna povest naj bo namenjena samo 2530 udom »Slovenske Matice«? Ne rečem, da jo bodo brali samo naročniki, toda masa naroda — recimo 66 000 udov družbe sv. Mohora — jo bodo pogrešali kaj bridko. Zakaj se ni slavna družba sv. Mohorja obrnila do znanega in tako čislane pisatelja v pomoč? Kar je pisal dr. Fr. D. doslej, to sega v srce naroda in narod ga razume. Z lepa se nisem bral takó točno začrtanih značajev, kot so ta — premetenega zapeljivca Lisca, pridnega in značajnega Toneta, popustljivega Janeza in tako nesrečnega, da čutiš ž njim solzo v očesu. Ostudni skupuh pa itak ne vživa, kar si želi.

Odloži knjigo, bodi gospod ali kmet, brez globokega vtisa ne moreš ostati. To knjigo bi rad v tisočih priporočil!

Slavna družba sv. Mohorja! Naša dika in naš ponos naj ne bo samo zadovoljna z razpisom daril v »Koledarju«, nego naj se še posebej obrne do znanih pisateljev. Za »Gospoda Lisca« nam je v imenu družbe žal, jako žal! —č.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 6. februarja.

(Odlikovanje.) Brzojavno se nam naznanja z Dunaja, da je povodom umirovljenja gospod vladni svetnik in okrajni glavar ljubljanski Mah kot odlikovan z redom železne krone tretje vrste. — Zasluznemu možu, ki je mnogo storil v blagor ljudstva, iskreno čestitamo.

(Deželni zbor kranjski) je imel včeraj deseto sejo. Na dnevnem redu sta bili mej drugim: naprava zavoda za gluhoneme in slepe na Kranjskem in vpeljavi deželne naklade na pivo. Glede gluho-nemnice je dež. zbor sklenil, naj dež. zbor skuša za primerno ceno kupiti Cekinov grad pri Šški; ako se mu to ne posreči, naj prične zgradbo po novem

načrtu, po katerem bi naprava vsega zavoda stala 136.000 gld., torej za 50.000 gld. manj, kakor po lanskem načrtu. O vpeljavi deželne naklade na pivo je bila dolga debata. Pri glasovanju je bil s 16 proti 14 glasovom vsprejet predlog, da se pobira po 1 gld. naklade od hektolitra piva na deželi in 70 kr. v mestu Ljubljani

(Deželna hipotečna banka) Deželni tajnik dr. Müller je v deželnem zboru koroškem naznanil izjavo vlade, da načrt zakona za osnivanje hipotečne banke od cesarja ni bil potrjen.

(Slovensko gledališče.) Sinoči se je prvokrat predstavljala drama v petih dejanjih »Jan Vy-rava«, katero je spisal ravnatelj českega narodnega gledališča F. Šubert. Kakor je že poročal naš list, predstavljala se je ta igra s sijajnim uspehom v Pragi, Plznu, Brnu in Zagrebu. Snov igri je iz narodnega življenja českega v kraljevo-graškem okraju v l. 1781, ko je cesar Jožef II. skušal odpraviti kmetiško tlako. Glavna ideja igri je duševni boj sina Jeromna, ki se je zagledal v komteso Silvijo, ali bi branil graščaka, ali se pridružil kmetom, ki se upró proti graščaku pod vodstvom njegovega očeta Ivana Vyrave. In ta silni boj med dvojno ljubeznijo pisatelj riše živo, naravno in z veliko dramatiško spretnostjo. Vse druge osebe, ki nastopajo, so mašila za nenadne, pretresljive in privabljive gledališke efekte, katerih je iskal pisatelj. Druga ideja, ki se vspešno razvija in izvršuje, je vskipli srd tlačenega ljudstva proti »korobačnikom«, lokavemu oskrbniku mehkega grofa in njegovim biričem. Dejanje je na videz vltito iz jednega kalupa, živahno, blukovito, zapletke zanimive in nenadne, raznoliki značaji velemikavni, osobito ponosni Vy-rava nas spominja na domače vzore, ki pa žalibog izumirajo ter vstajajo le še v romanih in povestih Skratka: igra je nekaj posebnega na slovenskem odru in vodstvo slov. predstav zasluži pohvalo za njeno uprizoritev. A če izločimo posamezne delujoče osebe, ne zdi se nam igra psihološki dosledno izpeljana. Da ne govorimo o postranskih osebah, vzmimo glavnega junaka Vy-ravo. Dolgo prevladuje v njem grofova milost, omamlja ga gospôde sijaj, a ko se spametuje, ko mu kri vskipi in stopi na čelo upornikov, moral bi kot tak ostati do konca, in vendar zopet omahuje, obupava, klečé prosi smrti. Toliko le mimogrede. Vsekako pa je predolg oni nočni prizor na pomolih, dasi umesten in vznesit. Kar se tiče predstavljanja, omenjamo le to, da je g. Inemann zopet oni, ki zasluži vso pohvalo. Da je igra v obče vspela, pripomogli so gospica Slavčeva, gospa Danilova, gg. Danilo, Anč, Verovšek in Orehek. Stotniku pa bi želeli več stroge vojaške narave. Gledališče je bilo razmerno slabo obiskano, kar je slabo upanje za slovensko dramo.

(Slovenski klub na Dunaju) bode v soboto 9. febr. t. l. imel svoj četrti večer v tej sezoni v dvorani »zum alten Schottenthor« I. Schottengasse 7. Na dnevnem redu je gosp. c. kr. profesorja dr. Antona Primožiča predavanje z demonstracijami o Pompejih. Začetek ob 8. zvečer. Pristop imajo samo povabljeni.

(Potres.) Iz Kranjske gore, dne 5. februarja. Danes popoldne ob 3. uri 25 m. bil je tu potres. Spočetka smo mislili, da je tajajoč se sneg zdrsnil raz streho; a ker ga nikjer ni bilo videti, spoznali smo, da je potres, ki je trajal do dve sekundi. Guganje je bilo močno, pohištvo je zelo šklepetalo in na zadnje se je čutilo, kakor da je velika teža kam telebnila. — Par dni je že lepo jasno, solnce prijetno ogreva.

(Podružničen shod v Libeličah na Koroškem) vršil se je dne 3. t. m. prav sijajno. Z zelenjem in podobami lepo okrašena soba Nemceve gostilne v Libeličah je bila natlačena polna poslušalcev, ki so bili prišli tudi od bolj oddaljenih krajev, da poslušajo lepe slovenske pesmi in nandušene govore. Zborovanje je otvoril domači gosp. kaplan Fugger, s prisrčnimi besedami pozdravljajoč v tako častnem številu došle rejake. Na to je gosp. kaplan M. Grm v izbornem govoru pojasnoval naše zahteve gledé na versko in narodno šolo. Govoril je nandušeno in prepričevalno in v svoj govor vpletel mnogo izgledov iz našega gibanja. Poslušalci so pazljivo poslušali krasne besede, ki so jim očividno segale do živega, zakaj v marsikaterem očesu so lesketale solze, ko je pojasnoval g. govornik, zakaj se potegujemo in se moramo potegovati za versko - narodno šolo. Hvala in slava neustrašnemu g. govorniku! Gospod kaplan Rozman kazal je na posledice današnjih šol, govoril o nekaterih trditvah nasprotnikov, s katerimi

begajo ljudstvo gl-de šolskega vprašanja in kazal, kaj hoče slovenska stranka gledé šol. Pojasnoval je tudi nekoliko žalostno stanje kmetov in s številkami dokazoval, kako vedno bolj propada ta stan. Opozarjal je, kako je potreba tesne združitve med vsemi stanovi, zlasti pa za kmete. — Med govori in potem nas je razveseljeval kvartet „Korotana“, ki je prepeval res izborno in neutrudno lepe slov. pesni in ž njimi nanduševal vse navzoče. Posebno nam je ugajal o. H. Sattnerjev zbor „Na planine“, ki se je moral tudi ponavljati. — Shod zvršil se je na občno zadovoljnost in v najlepšem redu, dasi se je bilo že davno prej od nam preprijazne učiteljske strani rogovililo zoper zborovanje.

(Dvojna mera.) Zadnji „Primorec“ piše: V Kranjskem deželni zboru je prišel zopet v razpravo predlog, naj se dovoli 1000 gld. za nagrade učiteljem, ki bodo učili drugi deželni jezik, seveda ne slovenščine na nemških šolah, ampak nasprotno. Za ta predlog je govoril in glasoval tudi dvorni svetnik Suklje. Vendar je propala ta zloglasna točka, dasi le z majhno večino. Žalostno „da slovenski poslanci niti v tem vprašanju niso jedini!“ „Primorec“ ne pove, da sta s Sukljem glasovala tudi vdeležena shoda zaupnih mož narodne stranke Krsnik in Višnikar. Kakšne uvodne članke bi bil pisal g. Gabršček, ko bi bil kedo od katoliško-narodne stranke glasoval za to točko! Kakšni nemškutarji bi bili ti kranjski klerikalci, vsi po imenu naštet, da bi jih narod poznal! — No pa vsaj se poznamo!

(S Klanjca na Hrvatskem.) Dne 1. t. m. zvečer je tu v samostanu umrl nagloma br. Fidel Zupanc, rodom iz Radovljice, brat vč. gospoda Jarneja Zupanca, župnika v Motniku. Zadel ga je kap v mozgane. Nekaj dnij prej je imel hud glavobol. Ranjki je bil vzoren redovnik. Točno se je držal starega zlatega vodila: „Moli in delaj.“ Kedarkoli si prišel k njemu, si ga našel pri molitvi ali pa pri delu. Kar je pomenjalo njegovo ime, to je bil v resnici. 11 let je bil v redu ter bil ves čas zvest svojim predstojnikom. Počivaj v miru, dragi sobrat, in ne pozabi nas, ki smo ta tako naglo izgubili!

(Posojilnica v Brežicah) imela je v prvem mesecu svojega poslovanja 12.680 gld. prometa.

(Z Reke.) Čita se večkrat v isterskem hrvatskem listu „Naša Sloga“, kako radi se spominjajo Hrvati v privatnih in veselih društvih društva sv. Cirila in Metoda, da se otme krivičnemu talijanstvu, kar se more oteti — žalibože pa da ne čitamo, ali se misli osnovati kaj slšnega tudi za Hrvate v Reki in okolici, kateri se tako silno iznenarodujejo zlasti s šolami. A z drugo narodnostjo došel bo tudi zlasti nekrščanski duh in razuzdanost, kakor se je že dandanes dovolj opaža. Nekdaj ni bilo slišati v teh krajih o pobijanju, umorih in samomorih. A dandanes je vse drugače. Rečani in okoličani znali so se kaj veselo zabavati in tudi čašico domačega v okolici čez mero popiti, a o tepežih in enakih neredih se ni slišalo, koncem pretečenega leta pa je bilo v okolici par žrtev. Najgusnejše zna se pa ta sodrga ponášati v najsvetejšo noč. Pretečeni Božič želel sem prisostvovati božji službi v jutro gori na Trsat. Zavoljo onečastenja božje službe ne sme biti v mestu in tik mesta polnočnice. Pa žalost je morala spreleteti vsakega poštenega obiskovalca cerkve. Poln Trsat je bil pijane druhal, katera se tam po polnoči gori privleče, kakor da ni drugi večer za razuzdanost, kakor najsvetejši. Policije pa ni bilo ravno preveč videti, da bi bili neredne pijance iz cerkve metali, morali so to drugi domači opravljati. Res žalostno, a resnično. Pa kaj se hoče; tukaj v našem mestu se praznikov sploh ne spoštuje, kakor bi se moralo, in za vero se ravno dosti ne briga, poglavarstva in novine dajejo pa še dober zgled. Ako se n. pr. kak žid ali drugi pritoži, da v neki cerkvi preveč zvonijo, kjer je samo jeden zvon, še ta jih moti, slavni magistrat posluša take pritožbe ter prepove deloma zvonjenje. Drugega motijo novo narejena vrata pri cerkvi, češ, da v jutro preveč ropotajo; pritoži se mestnemu poglavarstvu in uslišan bo. — Vreme je pri nas res nenavadno, tako smo s snegom pobeljeni, kakor da bi bili kje na Kranjskem. Burja je tudi hudo razsajala in preprečila promet po morju. Da ima zlasti ogerska železnica hude zamete, se že tako razume. Vsaj bodo lahko delali novi most čez Rečino, ker je stari nekaj preslab za večji stroj, katerega kanijo vpeljati, da ne bodo vedno potrebovali pri vlakih po dva manjša stroja.

(Za šolo v Velikoven) sta darovala gosp. Ivan Mikš, župnik na Planini pri Vipavi 5 kron in

g. Konrad Texter, kurat na Colu 5 kron. — Bog plačaj stotero blagima darovalcema.

(Princ pod kuratelom) Princ Henrik Orleanski je izgubil v svojih strastvenih igrah na borzi iz prihrankov pet milijonov frankov v enem tednu. Denar si je izposodil pri oderubih za velikanske obresti. Zato so ga dali sedaj pod kuratel.

(Kakošnega vrednika je imela „Deutsche Wacht“.) Ni še dolgo temu, ko je „Deutsche Wacht“ vredoval neki prišlec z imenom Löger, kateri si je pridaval ime „profesor“. Zaduje čase je vrejeval nemški list v Laipi na Češkem. Ta človek je bil nedavno obsojen radi pregrehe zoper pravost na 6 mesecev ječe. Kaj ne, taki ljudje so delali čast listu? Löger, Pepi Rakusch in še trije drugi, kar v enem letu v Celi, ki so bili podvrženi tej sodomski pregrehi. „Dom.“

Društva.

(Občni zbor „Muzejskega društva“) boče v sredo, dne 20. februarja zvečer ob 6. uri v muzeju. Na dnevnem redu so navadna poročila in volitev.

(Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov v Ljubljani) je preteklo nedeljo 3. febr. priredilo predpustno veselico, katera se je prav izvrstno vzponesla. Prostorna društvena dvorana je bila natlačeno polna — jasen dokaz, da ima društvo med ljubljanskim občinstvom obilo prijateljev. Zanimiv vpored se je prav točno in navdušeno izvajal. Pevski zbor je pokazal, da tudi pod novim pevovodjem g. Janežičem prav dobro napreduje. Ker si je v poslednjem času pridobil več novih moči — zdel se nam je res popolnoma prenovljen, zato je žel tudi obilo zaslužene pohvale. — Šaljivi trospev „Graščak in kmeta“ so gg. Koželj, Bončar in Poznič tako izborno peli, da so ga morali ponoviti. — Veseloigro „Zamujeni vlak“ smo sicer že večkrat videli na društvenem odru, toda ta večer zdela se nam je zopet popolnoma nova, ker so po večini nastopili novi igralci, kateri so svoje vloge prav dobro predstavljali. I. Slana je bogatega kmeta Petra iz Lesčevja prav izvrstno pogodil. Med prosto zabavo je bilo srečkanje, katero je zbranim dalo veliko bogatih dobitkov. — Ločili smo se z željo, naj nas društveno vodstvo prav kmalu zopet povabi v svoje prostore, kateri so nam že popolnoma domači postali.

(Vabilo) k veselici, katero priredi moravsko pevsko društvo dne 10. februarja 1895 pri „Stajgmanu“ v Moravčah. Vspored: Velarič: „Slovenska pesem“, mešani zbor. Grbič: „Slovenski brod“, moški zbor. Sattner: „Kakor nekdanj“, četverošpev. S chs: „Novi Salomon“, s spremljevanjem, šaljivi trospev. Zajc: „Večer na Savi“, moški zbor. Vilhar: „Na goro“, s spremljevanjem, dvospev. Vilhar: „Naša zvezda“, moški zbor. Foerster: „Ljubica“, mešani zbor. Velarič: „Bedak je vsak“, moški zbor. — Vstop prost. — Začetek ob 4. uri popoldne. — K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

(Slov. katol. delavsko društvo v Zalcu.) Vabilo k prvemu občnemu javnemu zboru „Slovenskega katoliškega delavskega društva“ v Zalcu dne 10. februarja t. l., ob 4. uri popoldne v dvorani „pri zlati kroni“ s sledečim vporedom: 1. Ob 4. uri popoldne volitev odbora. 2. Razni govori. 3. Prosta zabava. — Prijatelji slov. katol. delavcev dobro došli!

(Občni zbor podporega in bolniškega društva pomožnih uradnikov za Kranjsko) vrši se v nedeljo dne 10. februarja t. l., ob 2. uri popoldne v steklenem salonu gostilne „pri avstrijskem cesarju“ na sv. Petra cesti št. 5. Dnevni red: 1. Pozdrav. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo računskih preglednikov. 4. Poročilo blagajnikovo. 5. Poročilo o naporih dunajskega društva „Selbsthilfe“, tičočih se stanja pomožnih uradnikov itd. 6. Predlog odborov za naknadno odobrenje izvanrednih izdatkov. 7. Volitev društvenega vodstva. 8. Volitev preglednikov računov. 9. Razno terosti.

(Vabilo) na veselico, katero priredi s prijaznim sodelovanjem akademičnega društva „Triglava“ slovenska čitalnica v Mariboru dne 10. februarja t. l. v prostorih „Gambrinushalle“. — Začetek ob 8. uri zvečer. — A. Koncert. 1. Dr. B. Ipavice: Uvod k operi „Teharski plemiči“. Svira tamburaški zbor. 2. A. Förster: „Venec Vodnikovih pesni“. Mešani zbor s spremljevanjem klavirja. 3. L. H.: „Zvezde“, besede Slomškovce. Osmospev. 4. Mir. Nerat: „V domačem krogu“. Svira tamburaški zbor. 5. A. Hajdrih: „V sladkih sanjah“. Četverošpev. 6. V. Vogl: „Cigani“. Moški zbor s tenor-samo-pevom. 7. Hamm: „Potpourri“. Svira godba. B. Ples. Godba mestnega gledališča mariborskega. — Vstopnina za člane „Slovenske čitalnice“ je 50 kr. za osebo, za nečlane 1 gld., za obitelj do treh oseb za člane 1 gld., za nečlane 1 gld. 50 kr.

Telegrami.

Deželni zbori.

Celovec, 5. februarja. Deželni zbor je vsprejel predlog gledé zboljšanja plač ljudskih učiteljev.

Gorica, 6. februarja. Deželni zbor nima ne javnih, ne odsekovih sej. Poskusi za poravnavo mej slovensko in italijansko stranko se dosedaj niso posrečili, dasi je mej obema posredoval tudi cesarski namestnik. Bati se je, da se bodo pogajanja razbila. — (Gre se namreč za načrt gledé namakanja furlanskega Agro Monfalconese in gledé tramvaja na par iz Gorice v Furlanijo. Troški za to bi bili tako velikanski, da slovenski zastopniki zanje ne morejo glasovati. Op. vred.)

Brno, 5. februarja. Deželni zbor je jednoglasno sklenil, da se uvede drugi deželni jezik obvezno na realkah, zraven je sklenil tudi resolucijo na vlado, naj ravno to zadevo glede gimnazij razmotrava. Mej obravnavo je dejal Fanderlik v imenu vseh čeških poslancev, da je blagor dežele v jedinosti obeh narodnosti. Grof Serenyi pozdravlja ta zakon kot najboljšo sredstvo, da se sporazumita obe narodnosti. Začek je povdarjal, de je enakopravnost pogoj miru.

Tropava, 5. februarja. Deželni zbor se je mej živio-klici na cesarja zaključil.

Praga, 5. februarja. Deželni zbor je sklenil resolucijo, naj vlada izdela načrt, kako bi se za paroplovbe uredila Vltava od Prage do Melnika in Laba od Melnika do Avssiga. Zraven naj v najkrajšem času pripravi postavnim potom za to potreben znesek.

Dunaj, 5. februarja. Poslanec Lueger se je vstavil proti poročilu deželnega odbora gledé deželno-kulturnega delovanja. Svobodna delitev zemljišč se mora najpreje odpraviti, sicer je ves denar za kommasacije brez haska. Pri vinarskem shodu so bili samo profesorji in dvorni svetniki. Neki dvorni svetnik je zanesel trtno uš v Avstrijo. Ni torej čuda, da imajo vinorejci strah pred dvornimi svetniki.

Ogerski državni zbor.

Budimpešta, 5. februarja. Razpravljalo se je o vojaških novincih in o izpitih jednoletnih prostovoljcev. Pri ti priliki je izjavil Jan. Toth v imenu nezavisne stranke, da bodo glasovali proti predlogi, ker zahtevajo samostojno ogersko vojno. Poslanca Lits in Nagy predlagata, naj se izbriše določba gledé družega službenega leta pri jednoletnih prostovoljcih. Minister Fejervary pravi, da se je ta določba jako dobro izkazala. Izpiti so sedaj boljši. Častnikov za slučaj vojne še ni dovolj. Določba se torej ne more izbrisati, pač pa bo ministerstvo administrativnim potom dajalo dopust tistim prostovoljcem, ki vkljub svoji marljivosti niso mogli narediti izpita. Ugron je še zahteval, naj se uvede ogerski jezik v vojno. Potem se je predloga vsprejela.

Dunaj, 6. febr. Cesar je podelil vladnemu svetniku in okrajnemu glavarju Mahkotu v Ljubljani povodom vstopa v pokoj v priznanje njegovega mnogoletnega zvestega in vspešnega službenega delovanja red železne krone 3. vrste. — Okrajni sodnik Stare je prestavljen iz Kranja v Mokronog, okr. sodnik Pfefferer iz Mokronoga v Laški trg, okr. sodnik Elsner iz Vrhnike v Kranj.

Budimpešta, 5. februarja. Sodišče je obsodilo poslanca Kornelija Abranyi-a zavoljo hudodelstva javnega nasilstva proti gosposki za osem mesecev v ječo in na izgubo službe za tri leta. Obsojenec in državni pravdnik sta se pritožila.

Berolin, 5. februarja. Državni zbor se je posvetoval o predlogi, naj se ustanovi za vshodno Prusijo vrhovna komisija. Pri ti priliki so poslanci Rickert, Dietrich in Muttz govorili o Poljaci. Zadnji je omenjal besede našega cesarja; „Če si Poljaki ohranijo

svojo individualnost, vtrdijo s tem zvezo mej seboj in mej avstrijsko državo." Predloga se je izročila odseku 14 članov.

Rim, 5. februarja. Agencija Štefani poroča, da je kralj brzojavno sporočil generalu Baratieri-u, da je imenovan za general-lajtnanta in pristavil, da je to izvanredno povišanje znamenje kraljeve in narodove hvaležnosti za zasluge.

Banyhad, 5. februarja. Minister notranjih stvari Deziderij Perczel je izvoljen s 1551 glasovi. Nasprotnik Jvor Kaas je dobil 751 glasov.

Kristijanija, 5. februarja. Iz Kristijansunda in družih krajev se poroča, da je danes po noči navstal potres, ki je trajal od 12. ure 15 minut do 12. ure 43 minut. Zemlja se je tresla od jugo-vzhoda do severo-zapada. Plaz se je sprožil pri Kvaernangen in je končal 11 oseb.

Carigrad, 6. februarja. V Peri do večeraj ni bilo nobenega bolnika na koleri.

London, 5. februarja. Gorenja zbornica je vspregjela odgovor na prestolni govor. Mej obravnavo je dejal Rosebery glede armenske zadeve, da bo komisija zastopnikov Francije, Rusije in Anglije spravila na dan resnico. Če se vresniči govorica o silovitostih, ne morejo ostati kristjani v Mali Aziji več v takem stanu, ker bi bili v vednih stiskah.

Novi-York, 6. februarja. Nemiri vsled strajkujočih pri tramvayu vedno naraščajo. Množice napadajo tramvaj-vozove in ovirajo novo nastavljene delavce.

Poslano.

Davidov
konjak-sladni izvleček

Priporočen od medicinskih
(621) velmož (30-9)
**olajšuje kašelj, raz-
kraja sliz, ojačuje; ne-
pogrešljiv za prebolele.**

Dobiva se v vseh boljših
(623) lekarnah. (15-10)
Glavna zaloga pri
lekarnarju
Jos. Mayerju v Ljubljani.

Tak-le je izvirni zavoj pristne

Kathreiner-jeve kave.

1/2 kile 25 kr.
Je povsod na prodaj

toda

Pozor!

Varujte se ponarejenega blaga,
ki ga nekateri iz sebičnih namenov
ponujajo ali odprto, ali pa dobro
= ponarejenih podobnih zavojčkah. =

Umrli so:

5. februarja. Filip Vider, delavčev sin, 7 mesecev Kurja vas 14, božjast

V bolnišnici:

3. februarja. Anton Kobivšek, gostač, 60 let. — Marijana Jenko, gostija 80 let, ostarelost.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja	zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
7. u. jut.	729-3	-9-4	brezv.	megla	0 3
52. u. pop.	728 1	-2 8	sl. vzh.	jasno	
9. u. sveč.	729 4	-9-4	"	oblačno	snež
Srednja temperatura -7-2 za 6-6° pod normalom.					

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Tržne cene v Ljubljani

dné 6. februarja.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, m. st.	7	—	Speh povojen, kgr.	—	64
Rež,	5	50	Surovo maslo,	—	72
Ječmen,	5	80	Jajce, jedno	—	3
Oves,	6	—	Mleko, liter	—	10
Ajda,	6	90	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	6	35	Telečje	—	64
Koruz,	7	—	Svinjsko	—	56
Krompir,	3	50	Koštrunovo	—	40
Leča, hktl.	12	—	Piščanec	—	60
Grah,	11	—	Golob	—	20
Fizol,	10	—	Seno, 100 kgr.	—	1 96
Maslo, kgr.	—	90	Slama, 100	—	2 05
Mast,	—	66	Drva trda, 4 kub.m.	—	7 70
Speh svež,	—	56	" mehka, 4 " "	—	5 59

Izjava.

Ker je zaradi naše predpusne veselice „Slov. Narod“ z dné 4. t. m. tako surovo napadel nekateri za naš narod in cerkev prezaslužne može in jih smešil na način, kateri se mora gnusiti vsakemu količkanj pošteno mislečemu človeku, izjavlja odbor „Slov. katol. delavskega društva“, da ti gospodje, ki jih napada „Narod“, niso prav nič vedeli o odborovem sklepu gledé predpusne veselice, ker v odboru „Slov. katol. delavskega društva“ ni nobene dubovna.

Sicer smo pa „Narodu“ hvaležni za reklamo.

Za odbor „Slov. katol. delavskega društva“:

Jos. Gostinčar,
tajnik.

J. Trtnik,
predsednik.

VABILO

ustanovnemu shodu in prvemu občnemu zboru

prvega ljubljanskega delavskega
konsumnega društva,

ki se bo vršil

dné 24. svečana 1895 l. ob 6. uri zvečer
v prostorih slov. katol. del. društva, Turjaški trg št. 1.

Vspored:

1. Pozdrav predsednika.
2. Prečitanje pravil.
3. Volitev stalnega odbora.
4. Raznoterosti.

K temu shodu najuljudneje vabi

pripravljavni odbor.

Uradne
in trgovske
KOVERTE
s firmo priporoča
KAT. TISKARNA
v Ljubljani.

**Stanarinske
knjižice**
za stranke
z uradno potrjenimi
določbami hišnega
reda v slovenskem in
nemškem jeziku, z
razpredelbo za vpla-
čevanje stanarine, vo-
dovodne in mestne
doklade, dobé se ko-
mad po 15 kr., 10
komadov vkup 1 gld. v
Katol. Tiskarni
v Ljubljani.

Pri zlatem drž.
jabolku.

J. Pserhofer

Zum goldenen
Reichsapfel.

lekarnar na Dunaju, I., Singerstrasse 15.

Kri čistilne kroglice, poprej **univerzalne kroglice** imenovane, so staroznano zdravilno sredstvo. — Ze mnogo desetletij so te kroglice splošno razširjene, mnogi zdravniki jih zapisujejo, in malo je rodbin, v katerih ni male zaloge tega izvrstnega domačega zdravila. — Od teh kroglic velja: **1 škatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr.,** pri nefrankovanej pošiljavi po povzeti 1 gld. 10 kr. — Če se naprej pošlje denar, velja s poštnine prosto pošiljati: 1 zavoj kroglic 1 gld 25 kr., 2 zavoja 2 gld. 30 kr., 3 zavoji 3 gld. 35 kr., 4 zavoji 4 gld. 40 kr., 5 zavojev 5 gld. 20 kr., 10 zavojev 9 gld. 20 kr. (Manj nego jeden zavoj se ne more odposlati.) — **Prosi se, da se zahtevajo izrečno J. Pserhoferja kri čistilne kroglice** in gleda na to, da ima vsaka škatljica na pokrovu na navodilu za rabo stoječi imenski pečat **J. Pserhofer** in sicer v **z. rdeči** barvi.

Balm za ozebljine J. Pserhoferja, 1 lonček 40 kr., s franko pošiljati-
vijo 65 kr. — **Trpotčev sok** proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd., 1 stekl. 50 kr. — **Ameriška maža za protin**, 1 lonček 1 gld. 20 kr. — **Prašek proti potenju nóg**, škatljica 50 kr., s frankovaeo pošiljati 75 kr. — **Balm za gušo**, 1 flakon 40 kr., s franko pošiljati 65 kr. — **Zdravilna esenca (Praške kapljice)**, proti sprijenemu želodcu, slabej prebavljivosti itd., 1 stekl. 22 kr. — **Angleški čudezni balm**, 1 steklenica 50 kr. — **Fljakarski prašek**, proti kašlju itd., 1 škatlja 35 kr., s frankovano pošiljati 60 kr. — **Tannochinin-pomada** J. Pserhoferja, najboljše sredstvo za pospeševanje las, 1 škatljica 2 gld. **Univerzalni obliž** prof. Steudel-a, sredstvo primerno ranam, oteklinaam itd., 1 lonček 50 kr., s frankovano pošiljati 75 kr. — **Univerzalna čistilna sol** A. W. Bulrich-a, domače zdravilo proti posledicam slabega prebavljanja, 1 pak. 646 (12-6)

Razen tukaj omenjenih izdelkov ima še vse v avstrijskih časopisih naznanjene tu- in inozemske farmacevtske specialitete in se vsi predmeti, ki bi jih ne bilo v zalogi, na zahtevanje točno in po ceni preskrbé.

Pošiljatve po pošti vrše se najhitreje proti predpošiljati zneska, večje pa tudi proti povzetju. — **Če se denar naprej pošlje (najbolje po poštni nakaznici)**, je poštnina dosti nižja, nego pri pošiljatih s povzetjem.

III. občni zbor

„Vzajemno podpornega društva v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim jamstvom“

vršil se bode

dné 28. februarja 1895 ob 6. uri zvečer
v domu katoliške družbe,

Turjaški trg št. 1, I. nadstropje.

Dnevni red:

1. Nagovor načelnika.
2. Odobrenje zapisnika II. občnega zbora z dné 26. aprila 1894.
3. Volitev dveh overovateljev zapisnika za III. občni zbor.
4. Poročilo uradnega vodje o računskem zaključku za dobo od 1. febr. 1893 do 31. dec. 1894.
5. Dopolnilna volitev 7 članov ravnateljstva. *)
6. Volitev 5 članov v nadzorovalni svet.
7. Slučajnosti.

87 1—1

Ravnateljstvo.

*) Izstopije po § 26 gg.: Mrak Matija, Povše Franč, Šlika Josip, Peterca Franc, dr. Seb. Elbert, Kosak Frd. in Malenšek Mart. Izstopivši smejo zopet voljeni biti.

§ 21. Občni zbor je sklepčen, ako je zastopan deseti del vseh članov. V slučaju, ako bi ne bilo zastopanih dovolj članov, mora se razpisati v 14 dneh drugi občni zbor, kateri je potem sklepčen brez ozira na število zastopanih članov.

Vsak dan sveži

pustni krofi

se dobé pri 30 10—10

Jakobu Zalazniku,
Stari trg šte. 21.

Služba koralista.

Pri stolni cerkvi v Mariboru je razpisana **služba koralista** z letno plačo v znesku 262 gld. 50 kr.

Koralisti imajo dolžnost, vsak dan zjutraj in popoldne pri koralni božji službi, pri slovesnih svetih mašah, kakor tudi pri očitnih cerkvenih obhodih ali procesijah pomagati, n če treba pri vsakdanji jutranji službi božji v stolni cerkvi orgljati.

Prošnjiki imajo svoje spričevalo o nrvanosti in za to službo potrebni muzikalični sposobnosti do 1. marca t. l. pri knezoškofjskem lavantinskem konzistoriju v Mariboru vložiti.

82 3—1

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,

Stefansplatz

Nr. 11, Parterre.

Prihod v Ljubljano (drž. kol.).

<i>Ob 6. uri 56 min. zjutraj</i>	<i>iz Kamnika.</i>
" 11. " 15 " <i>dopoludne</i>	" "
" 6. " 20 " <i>zvečer</i>	" "
" 9. " 55 " <i>zvečer</i>	" (ta vlak

le do konca oktobra meseca ob nedeljah.)

Najboljše, svetovno
črnilo za čevlje!

Kdor hoče imeti svoj
 obuvalec lepe temno-črne s
 lesketače in si je že
 ohraniti trpežno, kupi na
 edino le

Fernolendtovo
črnilo za čevlje!

c. kr. dež.
 varno.
 leta 1835

priv. t.
 ustanov.
 na Dunaj

Povsod v zalogi.

Radi premnogih malovrednih ponarejanj pazi na
 se natančno na moje ime: **St. Fernolendt.**

Priporočam tudi ličilo za čevlje, snov za ohranitev usnja, univerzalno nepremočno mazilo. Vsako vrstne tinte, svitla naravna crme za svitlo usnjati obuvalec in pisni pečatni vosek.

10 52—4

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy
lekar zraven rotovža v Ljubljani
priporoča:

Kurjeočesno tinkturo.

Bolečine pomirljivo
sredstvo pri kurjih
očesih in pri trdi koži
na nogi. Ima to pred-
nost, da se s to tinkturo
kar s ščetko pomaže

bolni del na nogi. — Stekleničica z rabilnim navodom
in ščetko velja 40 kr., tucat 3 gld. 50 kr.

Cvet zoper trganje (Gichtgeist) lajša in preganja
bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr.,
6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Marijacejske kapljice za želodec. — Stekle-
nica 20 kr., 6 steklenic 1 gld., 3 tucati 4 gld. 80 kr.

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odra-
ščene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine, n.
pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic
2 gld. 50 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo že-
lodec pri zabasanju, in skaženi želodec. — Škatulja
21 kr., 1 zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

V zalogi so vsi **medicinsko-farmaceutični pre-**
parati, posebnosti itd., dijetetična sredstva,
homeopatična zdravila, medicinska mila,
dišave itd. itd.,
katere razpošiljajo v vse kraje sveta
lekarniške tvrdke:

Ubald pl. Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani,
Kranjsko. **Viktor pl. Trnkóczy** na Dunaju,
Margarethen. **Dr. Oton pl. Trnkóczy** na Du-
naju, Landstrasse. **Julij pl. Trnkóczy** na Dunaju,
Josefstadt. **Vendelin pl. Trnkóczy** v Gradcu,
Štajersko. 292 39

Poštne pošiljave obratno.

Najvišje pismeno priznanje Nj. c. in kr. Visokosti prejasne
gospé prestolonaslednice - vdove
nadvojvodinje Štefanije.

 Kapljice za zobe
odlikovane
lekarne Piccoli ,pri angelju‘
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Kapljice kanjene na pavolo in dejane v votel zob takoj
olajšajo bolečino. **2X** 588 50--12

Stekleničica 20 kr.

„M E R C U R“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.